

فاطمه سفیدکن، استاد پژوهش، مؤسسه تحقیقات جنگلها و مراتع کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، تهران، ایران.
 پست الکترونیک: sefidkon@rifr-ac.ir

همایش‌های گیاهان دارویی، مزایا و معایب

پیشرفت‌های حوزه علمی خود بحث می‌کنند. با وجود اینکه این تعاریف می‌توانند در منابع مختلف به اشکال دیگری هم بیان شوند، آنچه در همه تعاریف مشترک است، داشتن هدف روشن در یک گردهمایی، ارائه آخرین پیشرفت‌های یک حوزه، همچنین داوری و بررسی دقیق مقالات ارائه‌شده در آن است. برگزاری تعداد بسیار زیاد این نوع گردهمایی‌های علمی در ایران، اگرچه از یک نظر مثبت قلمداد می‌شود و آن جنبه اطلاع‌رسانی از یافته‌های پژوهشگران و بحث و تبادل نظر پیرامون آنهاست، متأسفانه از چند جنبه نیز منفی است. اول اینکه با توجه به نبود تناسب میان تعداد یافته‌های جدید و تعداد همایش‌ها و نیز با توجه به فاصله کم زمانی بین برگزاری آنها، بیشتر مطالب ارائه‌شده تکراری خواهد بود، یعنی یک سخنرانی یا مقاله فقط با تفاوت کمی در عنوان در چندین گردهمایی مطرح می‌شود. نکته دیگر اینکه متأسفانه روند دقیقی برای داوری در همه سمینارها وجود ندارد، برگزاری سمینارهای متعدد، برگزارکنندگان را با کمبود مقاله مواجه می‌کند و برای جبران این موضوع، مقالات بدون داوری دقیق پذیرفته و ارائه می‌شوند. اما مشکل بزرگ‌تر در برنامه‌های زنده است، افراد مختلف با داشتن دانش در یک حوزه خاص (و متأسفانه گاهی بدون داشتن تجربیات علمی مرتبط) در مورد جنبه‌های مختلف یک موضوع اظهار نظر می‌کنند و باعث به اشتباه انداختن مخاطبان می‌شوند. یک بررسی اجمالی نشان می‌دهد، در سال ۱۴۰۰ بیش از ۱۰ همایش (کنگره، سمینار، کنفرانس و ... بدون توجه به انطباق نام آنها با محتوای ارائه‌شده) و ده‌ها برنامه زنده اینستاگرامی در حوزه گیاهان دارویی در کشور برگزار شده است که از نظر تداخل اهداف، سخنرانی‌ها و موضوعات ارائه‌شده، همپوشانی فراوانی داشته‌اند و متأسفانه گاهی، اطلاعات اشتباهی هم به مخاطبان داده شده است. واقعیت این است که استفاده از این تکنولوژی نیز مانند همه انواع تکنولوژی‌ها، فرهنگ خود را می‌طلبد، به عبارت دیگر، وقت آن رسیده است که برگزاری اصولی همایش‌های مرتبط با گیاهان دارویی ساماندهی شود و این موضوع توسط صاحب‌نظران و خبرگان مورد بحث و تبادل نظر قرار گیرد و برای آن چاره‌اندیشی و برنامه‌ریزی شود.

شیوع بیماری کرونا، علی‌رغم همه مشکلاتی که برای جوامع بشری و کشور ما ایجاد کرد، فرصتی را برای امکان تشکیل جلسات مجازی، ارتباطات ضروری و اجتناب‌ناپذیر و ایجاد یا تقویت زیرساخت‌های برگزاری جلسات مجازی در همه ارکان کشور فراهم کرد. امکانی که البته پیش‌ازین، در بسیاری از کشورهای پیشرفته در کنار جلسات حضوری استفاده می‌شد و در شرایط جدید بیشتر شده بود. جامعه علمی کشور نیز با تمام وجود دریافت که می‌توان بسیار ساده‌تر و کم‌هزینه‌تر با حذف همه رفت‌وآمدهای اضافی، محل جلسه یا گردهمایی، پذیرایی و غیره، جلسات متعددی را حتی خارج از ساعت‌های محدود اداری برگزار کرد، پیشرفت سریع تکنولوژی نیز به کمک آمد و در مدت بسیار کوتاهی با در دسترس بودن انواع نرم‌افزارها و اپلیکیشن‌های داخلی و خارجی امکان برگزاری یا شرکت در جلسات مجازی برای همه افراد فراهم شد.

امکان تشکیل جلسات و همایش‌های مجازی، سیر تشکیل سمینارها، همایش‌ها و کنگره‌های گیاهان دارویی را، که پیش‌ازین نیز به شکل غیرموسومی از نظر فراوانی و تعدد در کشور وجود داشت، چند برابر کرد. در حال حاضر، در کمتر هفته و ماهی است که شاهد برگزاری چندین سمینار، سخنرانی و لایو (سخنرانی زنده اینستاگرامی) نباشیم، به نحوی که بلافاصله پس از خاتمه برخی همایش‌ها، زمان برگزاری همایش بعدی در یک ماه آینده اعلام می‌شود.

اما مزایا و معایب برگزاری این تعداد سمینار، سخنرانی و برنامه زنده چیست؟

اصولاً هدف از تشکیل یک سمینار یا سخنرانی علمی چیست؟ براساس تعریف Cambridge English Dictionary سمینار، رویدادی است که در آن یک معلم یا کارشناس متخصص و گروهی از مردم برای مطالعه و بحث درباره مطلب خاصی گرد هم می‌آیند. سمینار باید هدف مشخص و روشنی داشته باشد و مطالب ارائه‌شده در آن از قبل، توسط افراد صاحب‌نظر، از نظر علمی داوری شود.

سمپوزیوم‌ها و کنفرانس‌ها هر دو گردهمایی رسمی محققان و پژوهشگران هستند که در آن شرکت‌کنندگان، آثار خود را ارائه می‌دهند، صحبت‌های دیگران را می‌شنوند و در مورد آخرین